

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to republish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIUNEA A TREIA

CAUZA DĂNILĂ împotriva ROMÂNIEI

(Cererea nr. 53897/00)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

8 martie 2007

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite în articolul 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Dănilă împotriva ROMÂNIEI,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secțiunea a treia), întrunită în completul format din:

D-nii.B.M. ZUPANČIČ, *președinte*,

J. HEDIGAN,

C. BÎRSAN,

D^{na} A. GYULUMYAN,

D-nii.E. MYJER,

DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

D^{na} I. ZIEMELE, *judcători*,

și dl. S. NAISMITH, *grefier adjunct al secțiunii*,

După deliberare în camera de consiliu la 8 decembrie 2005 și 15 februarie 2007,

Pronunță hotărârea următoare, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 53897/00) îndreptată împotriva României și prin care un cetățean al acestui Stat, dl. Costica Dănilă (« reclamantul »), a sesizat Curtea la 14 ianuarie 1999 în temeiul articolului 34 din Convenția cu privire la Apărarea Drepturilor și Libertăților fundamentale ale Omului (« Convenția »).

2. Reclamantul este reprezentat de dna. D. Bistrăe, avocată din București. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de agentul său, d-na B. Rămășcanu, de la ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamantul pretindea o încălcare a dreptului la un proces echitabil căci, după ce a fost achitat respectiv în primă instanță și în apel, a fost condamnat de Curtea supremă de justiție fără să fi fost audiat. Reclamantul acuză de asemenea o încălcare a principiului egalității armelor în procesul penal, prin faptul că absența, de-a lungul întregului proces penal, a persoanei care depusese plângerea penală, l-a împiedicat să răspundă reclamației acesteia, ceea ce a fost, în opinia sa, elementul esențial al condamnării sale.

4. Printr-o decizie din 8 decembrie 2005, camera a declarat cererea admisibilă.

5. Reclamantul a depus observații scrise complementare, nu însă și Guvernul (articolul 59 § 1 din regulament).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

6. Reclamantul s-a născut în 1947 și domiciliază în Constanța.

7. Între august 1994 și aprilie 1995, reclamantul a exercitat funcția de director de agenție a unei bănci din orașul E.

8. În august 1993, D.C., administrator unic al societății C., a cerut de la bancă un credit de 80 milioane de lei. Neavând dreptul de a acorda credit decât în limita a 20 milioane, agenția din orașul C. solicitase acordul sediului din București, acord care a fost dat și, ca urmare, creditul a fost acordat de agenția în cauză pentru suma solicitată. Creditul nu a fost rambursat.

9. În decembrie 1994, urmare a acordului unui director de la sediul băncii, un nou credit în sumă de 250 milioane de lei a fost acordat societății lui D.C. Din acest credit, banca a recuperat partea datorată în baza primului credit alocat, reprezentând 227 milioane de lei după calculul ratei dobânzii, și a pus la dispoziția lui D.C. restul. Acest credit, la rândul său, nu a fost recuperat de bancă.

10. În ianuarie 1995, D.C. a solicitat transferul dosarului său de credit de la agenția din orașul C. la agenția din orașul E., unde reclamantul ocupa funcția de director. Acest transfer necesita acordul a doi directori de agenție, precum și cel al directorului filialei din Constanța și al directorului sediului din București, acorduri care au fost obținute. La 16 ianuarie 1995, dosarul a fost drept urmare transferat la agenția din orașul E., dar transferul efectiv nu a intervenit decât în luna martie a aceluiași an.

11. Nicio scadență nefiind rambursată, banca a inițiat o acțiune în daune și interese contra societății C. La 8 martie 1996, printr-o decizie definitivă a tribunalului județean Constanța, societatea a fost condamnată să restituie

creditul de 250 milioane de lei, care se ridica cu ratele dobânzilor la 421,3 milioane de lei.

12. La 8 august 1995, D.C. a depus o reclamație penală contra reclamantului acuzându-l de delictul de corupție. Ea afirma că pentru a transfera creditul de la agenția din orașul C. la agenția din orașul E., reclamantul îi ceruse în schimb o anumită sumă de bani și mai multe bunuri.

13. La 15 noiembrie 1995, printr-o ordonanță a procurorului, reclamantul a fost pus în detenție provizorie.

14. La 16 noiembrie 1995, reclamantul a fost confruntat cu D.C. El a răspuns întrebărilor procurorului, susținându-și nevinovăția, dar a declarat că nu dorea să îi adreseze întrebări lui D.C.

15. La 21 noiembrie 1995, a depus o plângere contra punerii în detenție provizorie, care a fost admisă la 29 noiembrie 1995 de tribunalul județean Constanța, care l-a repus în libertate. La 13 decembrie 1995, recursul parchetului a fost respins va nefundat de curtea de apel din Constanța.

16. La o dată neprecizată, D.C. a părăsit țara spre a pleca în Germania, de unde nu s-a mai întors.

17. După ancheta penală, cauza a fost prezentată în fața tribunalului județean Constanța care, printr-o decizie din 19 februarie 1997, a achitat reclamantul, sub motiv că nu existau dovezi pentru faptele care îi erau reproșate. Conform tribunalului județean Constanța, declarațiile unui din martorii acuzării, P.I., concubinul lui D.C., erau contradictorii. În plus, ele

erau contrare celor ale altor martori și pentru alte probe administrate în speță. Tribunalul a mai subliniat de asemenea că, conform unei note de la bancă din perioada invocată în plângere, D.C. nu retrăsese de la bancă suma de bani pretins plătită reclamantului.

18. Parchetul de pe lângă tribunalul județean Constanța a făcut apel contra acestei hotărâri. La 30 mai 1997 apelul a fost respins ca nefondat. Curtea de apel Constanța a reținut, ca și tribunalul județean, contradicția declarațiilor martorului acuzării și mai ales contradicția cu declarațiile altor martori. În plus, faptul că, pe de o parte, transferul dosarului de credit a fost recomandat lui D.C. de directorul agenției din orașul C., și că, pe de altă parte, acest transfer a fost în interesul lui D.C., au fost considerate ca probe suplimentare pentru achitarea reclamantului. Curtea a reamintit de asemenea că D.C. nu participase la ședințe și că P.I., principalul martor al acuzării, fusese adus la ședințe cu ajutorul poliției. Ea a dedus de aici că acuzațiile nu erau întemeiate și că prin urmare sentința tribunalului județean era legală și întemeiată.

19. Parchetul de pe lângă de curtea de apel Constanța a cerut casarea hotărârii în apel, susținând că fusese comisă o gravă eroare, mai ales din cauza interpretării probelor, și că faptele constatate de jurisdicții nu corespundeau realității.

20. Curtea supremă de justiție a stabilit o ședință publică pentru data de 1 iulie 1998. Cu ocazia acestei ședințe avocatul reclamantului a cerut ca

recursul să fie respins. Reclamantul a avut ocazia să se exprime ultimul, când și-a susținut din nou nevinovăția. În această etapă a procedurii, nici D.C. nici ceilalți martori, nici reclamantul nu au fost audiați de Curtea Supremă de Justiție.

21. La 15 iulie 1998, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul parchetului, a casat sentința tribunalului județean din 19 februarie 1997 și hotărârea din 30 mai 1997 a Curții de Apel, și a condamnat reclamantul la o pedeapsă definitivă cu închisoarea de patru ani și a ordonat interdicția exercitării drepturilor civice pe o perioadă de doi ani. Suma de bani care făcuse obiectul infracțiunii a fost confiscată, ca și contravaloarea produselor date reclamantului de D.C.

22. Bazându-se pe declarația lui D.C., pe faptul că descrierea interiorului apartamentului reclamantului făcută de P.I. corespundea cu realitatea, precum și pe declarația lui L.A., contabil șef al agenției băncii, Curtea Supremă de Justiție a constatat că reclamantul primise într-adevăr bani și mai multe bunuri în schimbul transferării dosarului de credit.

23. mai multe cereri adresate procurorului general în sensul introducerii unui recurs în anulare au fost respinse.

24. La 13 decembrie 2002, judecătoria Medgidia a admis cererea de eliberare condiționată a reclamantului. A fost eliberat la 17 decembrie 2002.

II. LE DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Codul penal

25. Dispozițiile pertinente ale codului penal, în vigoare la epoca faptelor sunt următoarele:

Articolul 254

« Fapta funcționarului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini, ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește u închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi. (...) »

Banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul acestei infracțiuni se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani. »

B. Codul de procedură penală

26. Dispozițiile pertinente ale codului de procedură penală, în vigoare la epoca faptelor, au următorul cuprins:

Articolul 63 § 2

« Probele nu au valoare mai dinainte stabilită. Aprecierea fiecărei probe se face de organul de urmărire penală și de instanța de judecată potrivit convingerii lor, formată în urma examinării tuturor probelor administrate și conducându-se după conștiința lor. »

Articolul 385-6 § 2

« O jurisdicție sesizată cu un recurs împotriva unei hotărâri care nu poate fi atacată în apel trebuie să examineze cauza sub toate aspectele sale, oricare ar fi mijloacele și cererile părților(...) »

Articolul 385-9

« Cazurile în care se poate face recurs :

(...)

(10) instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natura să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului;

(...) »

Articolul 385-15

« Instanța, judecând recursul, pronunță una din următoarele soluții :

(...)

(2) admite recursul, casând hotărârea atacata și (...) d) reține cauza spre rejudecare.

(...) »

Articolul 385-16

« Când instanța de recurs casează hotărârea și retine cauza spre rejudecare potrivit art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d), se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare (...) »

Articolul 385-19

« Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, capitolele I (Procesul - Dispoziții generale) și II, (Procesul în primă instanță] care se aplică în mod corespunzător (*mutatis mutandis*). »

ÎN DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII PRETINSE A ARTICOLULUI 6 §§ 1 și 3 d) DIN CONVENȚIE

A. Lipsa audierii reclamantului de către Curtea supremă de justiție

27. Reclamantul susține că nu a beneficiat de un proces echitabil în fața curții supreme de justiție care l-a condamnat fără a-l fi audiat, cu încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție, care prevede:

« Orice persoană are dreptul să îi fie audiată echitabil și public cauza, și într-un termen rezonabil, de un tribunal independent și imparțial, legal constituit, care să se pronunțe (...) asupra întemeierii oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei. (...) »

1. Argumentele părților

a) Guvernul

28. În primul rând, Guvernul susține că reclamantul a beneficiat în fața curții supreme de justiție de o procedură cu caracter public, oral și contradictoriu și că și-a putut prezenta argumentele în fața instanței având ultimul cuvânt cu ocazia ședinței publice din 1 iulie 1998.

29. Guvernul este de acord că dreptul de a avea ultimul cuvânt nu poate fi confundat cu dreptul de a fi audiat, așa cum a fost stabilit de curte în

cauza *Constantinescu împotriva ROMÂNIEI* (nr. 28871/95, § 58, CEDO 2000-VIII). Pe de altă parte, dat fiind faptul că de-a lungul procedurii în primă instanță și în apel reclamantul a negat mereu realitatea acuzațiilor susținute împotriva lui, Guvernul apreciază că miza cauzei în fața curții supreme de justiție se referea numai la evaluarea credibilității depozițiilor acuzării și la modul de a corobora elementele probelor. Sub acest aspect, speța de față se deosebește de cauza *Constantinescu* sus citată, unde disputa se referea la aspecte legate de persoana reclamantului, anume existența intenției de defăimare. Guvernul apreciază ca evident că repetarea audierii reclamantului nu ar fi adus niciun element nou care să poată influența în mod semnificativ concluzia Curții supreme de justiție.

30. În plus, Guvernul susține că o nouă audiere în fața Curții supreme ar fi fost posibilă, dar, în lipsa unei cereri a reclamantului în acest sens, instanța nu a considerat-o necesară în speță. Reclamantul ar fi putut să indice orice element nou, care ar fi permis redeschiderea dezbaterilor și ar fi făcut obiectul unei reexaminări în fața Curții supreme, în momentul când a avut ultimul cuvânt. Or, el s-a limitat totuși la reiterarea argumentelor deja prezentate și depuse la dosar.

În sfârșit, Guvernul subliniază că prezenta cauză nu implică, spre deosebire de cauza *Constantinescu* sus citată, aplicabilitatea articolului 385⁶ § 3 din codul de procedură penală, conform căruia în cadrul unei proceduri de recurs introdus contra unei hotărâri care nu este susceptibilă de apel,

instanța este obligată să examineze cauza sub toate aspectele sale, și nu trebuie să se limiteze la mijloacele și cererile invocate de partea care a introdus recursul.

31. În aceste condiții, Guvernul susține că faptul că reclamantul nu a fost audiat de Curtea supremă de justiție nu constituie o încălcare a articolului 6 § 1.

b) Reclamantul

32. Reclamantul se mulțumește să reitereze faptul că Curtea supremă de justiție, care l-a condamnat pentru prima dată, nu l-a audiat, deși era prezent în ședință. Arată că Curtea supremă de justiție a statuat bazându-se exclusiv pe dosarul din primă instanță, care conținea depozițiile martorilor și declarația sa, același dosar în baza căruia fusese achitat în primă instanță și în apel.

2. Aprecierea Curții

33. Curtea reamintește că modurile de aplicare a articolului 6 în procedurile de apel depind de caracteristicile procedurii în speță; este indicat să se țină seama de ansamblul procedurii interne și de rolul care revine jurisdicției de apel în ordinea juridică națională. Când o ședință publică a avut loc în primă instanță, absența dezbaterilor publice în apel se poate justifica prin particularitățile procedurii în cauză, ținând seama de natura sistemului de apel intern, de extindere puterilor jurisdicției de apel, de

modul în care au fost realmente prezentate și protejate interesele reclamantului în fața acesteia, și mai ales de natura des chestiunilor pe care trebuia să le tranșeze (*Botten împotriva Norvegiei*, hotărârea din 19 februarie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-I, p. 141, § 39).

34. În fața unei curți de apel care se bucură de plenitudinea jurisdicției, articolul 6 nu garantează în mod necesar dreptul la o audiere publică și nici, dacă are loc o astfel de audiere are loc, cel de a asista personal la dezbateri (*Fejde împotriva Suediei*, hotărârea din 29 octombrie 1991, seria A nr. 212-C, p. 69-70, § 33).

35. Pe de altă parte, curtea a declarat că atunci când o instanță de apel este sesizată cu o cauză în fapt și în drept și studiază în ansamblu problema vinovăției sau nevinovăției, ea nu poate, din motive de echitate a procesului, să se pronunțe asupra acestor chestiuni fără apreciere directă a mărturiilor prezentate personal de acuzatul care susține că nu a comis fapta considerată ca infracțiune penală (*Ekbatani împotriva Suediei*, hotărârea din 26 mai 1988, seria A nr. 134, p. 14, § 32 și *Constantinescu*, sus citat, § 55).

36. În speță, curtea observe de la bun început că nu se contestă faptul că reclamantul a fost condamnat de curtea supremă de justiție fără a fi fost audiat în persoană (paragraful 20 de mai sus).

37. Ca urmare, pentru a stabili dacă a avut loc o încălcare a articolului 6, este indicat să se examineze rolul Curții supreme de justiție și natura chestiunilor pe care trebuia să le ia la cunoștință.

38. Curtea reamintește că în speță extinderea puterilor jurisdicției de recurs este definită în articolele 385¹⁵ și 385¹⁶ din codul de procedură penală. Conform articolului 385¹⁵, Curtea supremă de justiție, ca instanță de recurs, nu era obligată să judece din nou pe fond, dar avea această posibilitate. La 15 iulie 1998, Curtea supremă de justiție a admis recursul parchetului, a casat sentința tribunalului județean din 19 februarie 1997 și hotărârea din 30 mai 1997 a Curții de Apel, și a judecat din nou pe fond. Conform prevederilor legale sus citate, rezultă că procedura în fața jurisdicției de recurs era o procedură completă care urma aceleași reguli ca o procedură pe fond, Curtea supremă de justiție ajungând să cunoască acele fapte din cauză după cum este necesar de drept. Jurisdicția de recurs putea să decidă fie confirmarea achitării reclamantului fie să-l declare vinovat, după ce realizase o apreciere completă a chestiunii vinovăției sau nevinovăției părții interesate, administrând după caz noi mijloace probatorii.

39. În speță, aspectele pe care Curtea supremă de justiție a trebuit să le analizeze spre a se pronunța asupra vinovăției reclamantului aveau un caracter predominant de fapt. Era vorba de a aprecia dacă reclamantul primise o sumă de bani și dacă primise mai multe bunuri din partea lui D.C.

40. Curtea constată că prezenta cauză nu implică, spre deosebire de cauza *Constantinescu*, sus citată, aplicabilitatea articolului 385⁶ § 3 din codul de procedură penală conform căruia în cadrul unei proceduri de recurs introduse contra unei hotărâri care nu este susceptibilă de apel, instanța este

obligată să examineze cauza sub toate aspectele acesteia, fără a trebui să se limiteze la mijloacele și cererile invocate de partea care a introdus recursul. Totuși, este indicat să se observe că, deși Curtea supremă de justiție s-a pronunțat în cadrul unei proceduri de recurs împotriva unei sentințe care făcuse obiectul unui apel, rezultă că trebui să procedeze la propria sa apreciere asupra faptelor spre a cerceta dacă erau suficiente spre a permite condamnarea reclamantului. Ca urmare, jurisdicția de recurs trebuia să aibă cunoștință de cauză în fapt și în drept și să studieze în ansamblul ei chestiunea vinovăției sau nevinovăției, conform jurisprudenței constante a curții.

41. În sfârșit, deși Guvernul subliniază faptul că reclamantul nu a cerut să fie audiat de Curtea supremă de justiție, curtea apreciază că jurisdicția de recurs era obligată să ia măsuri pozitive în acest scop, chiar dacă reclamantul nu solicitase în mod expres o autorizație în acest sens (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Botten*, sus citat, § 53).

42. Ca urmare, curtea consideră că condamnarea reclamantului, pronunțată fără ca acesta din urmă să fie audiat în persoană și mai ales după achitarea sa de cele două jurisdicții inferioare, este contrarie cerințelor unui proces echitabil în sensul articolului 6 § 1 al Convenției.

43. A avut deci loc o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție.

B. Lipsa interogării unui martor al acuzaării

44. Reclamantul se plânge că nu a beneficiat de un proces echitabil, în măsura în care, în timpul procesului, nu a existat posibilitatea de a-l interoga pe D.C., persoana care îl denunțase și, ca atare, principalul martor al acuzaării, încălcând paragrafele 1 și 3 d) din articolul 6 din Convenție, care sună astfel:

« 1. Orice persoană are dreptul să i se audieze cazul în mod echitabil, public (...) de un tribunal (...) care va decide (...) asupra temeiului oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei (...)

(...)

3. Orice acuzat are dreptul anume la :

(...)

d) a interoga sau a cere interogarea martorilor acuzaării și a obține citarea și interogarea martorilor apărării în aceleași condiții ca martorii acuzaării; »

*1. Argumentele părților***a) Guvernul**

45. Guvernul apreciază că condamnarea reclamantului a fost conformă cu exigențele legate de echitatea procedurii și egalitatea armelor garantate de articolul 6 §§ 1 și 3 d) din Convenție.

46. Guvernul subliniază mai întâi că autoritățile naționale au încercat în repetate rânduri să obțină prezentarea în persoană a lui D.C. spre a-l putea audia. În ciuda cercetărilor poliției, D.C. a rămas de negăsit, chiar și în timpul procedurii din fața curții supreme de justiție care a continuat totuși să-l citeze la toate audierile.

47. Guvernul observă în continuare că condamnarea reclamantului nu s-a bazat în mod decisiv pe depoziția, luată de parchet, a lui D.C. Curtea supremă de justiție a ajuns la concluzia că reclamantul primise o sumă de bani și mai multe bunuri de la D.C. pentru a-și da acordul în privința transferului creditului pe baza mai multor elemente probatorii: depozițiile lui P.I., concubinul lui D.C., și a lui L.A., contabil șef al agenției băncii, precum și procesul verbal întocmit de procurorul care cercetase apartamentul reclamantului, de unde reieșea că descrierea holului de la intrarea apartamentului reclamantului făcută de P.I. era corectă, cu toate că reclamantul a afirmat că nu a primit niciodată vizita lui P.I.

48. În sfârșit, Guvernul adaugă că Curtea supremă a procedat numai la o apreciere diferită a probelor, materie care este în primul rând de competența dreptului intern și a jurisdicțiilor interne.

b) Reclamantul

49. Reclamantul afirmă că a fost condamnat în esență pe baza mărturiei lui D.C., luată de parchet și care a fost coroborată de mărturiile acuzării ale unor martori care au mai fost audiați numai de judecătoria.

50. În sfârșit, reclamantul se plânge că Curtea supremă de justiție nu a făcut uz de niciunul din mijloacele prevăzute de lege pentru a asigura prezența la audiere a lui D.C.

51. El declară că Curtea supremă de justiție nici măcar nu a căutat să verifice realitatea informației date de P.I. legat de plecarea lui D.C. în Germania. Or, conform propriilor cercetări, efectuate după eliberarea sa condiționată, D.C. nu avea un pașaport nici în timpul judecății în primă instanță și nici în apel, nici în momentul ultimei audieri care a avut loc în fața Curții supreme de justiție.

52. În sfârșit, și în orice caz, reclamantul subliniază că hotărârea din 15 iulie 1998 face referire numai la depozițiile martorilor acuzării, trecând sub tăcere depozițiile martorilor apărării.

2. Aprecierea Curții

53. Curtea observă că reclamantul se plânge că nu a avut posibilitatea de a interoga persoana care a depus plângerea penală împotriva sa și a cărei declarație a fost, în opinia sa, elementul esențial al condamnării sale. Conform spuselor reclamantului, în ciuda diferitelor sale cereri de a audia persoana care depusese plângerea și de a fi confrunța cu ea, aceasta din urmă nu a participat la nicio audiere în fața celor trei jurisdicții care au judecat cauza.

54. Curtea reamintește că admisibilitatea probelor ține în primul rând de regulile de drept intern, că principiu revine jurisdicțiilor naționale

aprecierea elementelor reunite de acestea, și că misiunea încredințată Curții de Convenția constă în a cerceta dacă procedura considerată în ansamblul ei, inclusiv modul de prezentare a mijloacelor probatorii, a avut un caracter echitabil (*García Ruiz împotriva Spaniei [GC]*, nr. 30544/96, CEDO 1999-I, § 28).

55. Mai mult, elementele probatorii trebuie în principiu să fie prezentate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea unei dezbatere în contradictoriu. Acest principiu nu este lipsit de excepții, dar acestea din urmă nu ar putea fi acceptate decât sub rezerva drepturilor la apărare; ca regulă generală, paragrafele 1 și 3 d) din articolul 6 impun să se acorde acuzatului o ocazie adecvată și suficientă de a contesta o mărturie a acuzării și de interoga autorul, în momentul depoziției sau ulterior (*Van Mechelen și alții împotriva Olandei*, hotărârea din 23 aprilie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-III, p. 711, § 51, și *Lüdi împotriva Elveției*, hotărârea din 15 iunie 1992, seria A nr. 238, p. 21, § 49). În special, drepturile la apărare sunt restrânse într-un mod incompatibil cu garanțiile articolului 6 atunci când o condamnare se întemeiază, exclusiv sau într-o măsură decisivă, pe depozițiile unui martor pe care acuzatul nu a avut posibilitatea de a-l interoga sau de a pune să fie interogat nici în timpul instrucției nici în timpul dezbaterilor (*A.M. împotriva Italiei*, 14 decembrie 1999, nr. 37019/97, CEDO 1999-IX, § 25, și *Saïdi împotriva Franței*, hotărârea din 20 septembrie 1993, seria A nr. 261-C, pp. 56-57, §§ 43-44).

56. De asemenea, în absența posibilității de a obține prezența unui martor în sala de judecată, instanța poate, sub rezerva drepturilor la apărare, să țină seama de depozițiile luate de poliție și de magistratul instructor, cu atât mai mult cu cât acestea îi pot apărea ca fiind coroborate de alte date aflate în posesia sa (*Artner împotriva Austriei*, hotărârea din 28 august 1992, seria A nr. 242-A, § 2).

57. Ca urmare, în speță curtea este chemată să se pronunțe dacă depozițiile lui D.C., persoana care a depus plângerea penală contre sa, erau decisive și, în caz afirmativ, dacă acestea erau coroborate de alte probe administrate în fața instanțelor.

58. Curtea observă că condamnarea reclamantului s-a întemeiat într-o măsură decisivă pe depozițiile lui D.C., care datau din faza de instrucție, persoană care, conform concubinului acesteia, plecase în Germania înainte de începerea procesului în primă instanță.

59. Curtea subliniază că, în baza documentelor prezentate de Guvern, numai judecătoria a ordonat citarea cu mandat de aducere a lui D.C. pentru a fi audiată ca martor, Curtea de Apel și Curtea supremă mulțumindu-se să o citeze în calitate de reclamant. Nu reiese din dosar dacă autoritățile interne au încercat să găsească noua adresă a lui D.C. din Germania nici dacă au verificat dacă D.C. părăsise cu adevărat țara. Conform spuselor reclamantului, în baza propriilor sale cercetări pe care le-a efectuat după eliberarea sa condiționată, D.C. nici măcar nu avea pașaport.

60. Chiar presupunând că ar fi fost imposibil să se asigure prezentarea lui D.C. în fața instanțelor și că autoritățile naționale ar fi depus eforturile necesare spre a asigura prezentarea martorilor în fața instanței, Curtea observă că Curtea supremă de justiție a fost prima jurisdicție care a condamnat reclamantul, după achitarea sa de cele două jurisdicții inferioare, fără aprecierea directă a mărturiilor personale ale reclamantului și ale celorlalți martori ai acuzării și apărării.

61. Este adevărat că reclamantul a fost confruntat cu D.C. la parchet și că declarațiile lui D.C. nu au constituit unicul element probatoriu în baza căruia Curtea supremă de justiție să-și fi întemeiat condamnarea reclamantului. Într-adevăr, s-au adăugat declarațiile lui P.I., concubinul lui D.C., și ale lui L.A., contabil șef al agenției băncii, precum și procesul verbal redactat de procurorul care examinase apartamentul reclamantului, de unde reieșea că descrierea holului de intrare al apartamentului reclamantului făcută de P.I. era corectă, chiar dacă reclamantul a afirmat că nu a primit niciodată vizita lui P.I.

62. Fapt este însă că Curtea supremă de justiție a statuat întemeindu-se exclusiv pe dosarul din primă instanță, care conținea depozițiile martorilor și declarația reclamantului, același dosar în baza căruia fusese achitat în primă instanță și în apel.

63. În aceste condiții, în opinia Curții, Curtea supremă de justiție trebuia să procedeze la administrarea directă a probelor în speță și să audieze din

nou atât reclamantul cât și anumiți martori, ținând seama mai ales de chestiunile pe care trebuia să le soluționeze și de importanța lor pentru reclamant (vezi, printre altele, *Ekbatani împotriva Suediei*, hotărârea din 26 mai 1988, seria A nr. 134, § 25, și *Sigurþór Arnarsson împotriva Islandei*, 15 iulie 2003, nr. 44671/98, § 36). Ca urmare, ea ar fi trebuit să o citeze pe D.C. să se prezinte în calitate de martor și, dacă era necesar, să ceară audierea sa prin intermediul unei comisii rogatorii.

64. Curtea apreciază așadar că condamnarea reclamantului de Curtea supremă de justiție fără ca acesta să fi avut posibilitatea de a o interoga pe D.C., persoana care îl denunțase și, ca urmare, principalul martor al acuzării, încalcă paragraful 3 d) din articolul 6 din Convenție.

65. Pornind de aici, a avut loc o încălcare a articolului 6 § 3 d) din Convenție.

II. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

66. Conform articolului 41 din Convenție,

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocolelor acesteia, și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite decât ștergerea imperfectă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Daune

67. Cu titlu de daune materiale, reclamantul cere 50 000 euro reprezentând contravaloarea apartamentului și mașinii pe care a trebuit să le vândă spre a acoperi nevoile familiei sale, precum și salariile la care ar fi avut dreptul în calitate de director al unei agenții de bancă. Pretinde de asemenea că a suferit un prejudiciu moral considerabil, cu « consecințe negative asupra vieții sale sociale și profesionale » și din cauza decesului părinților săi în timpul executării pedepsei, pentru repararea cărora cere 536 000 euro (EUR).

68. În privința salariilor cerute de reclamant, Guvernul apreciază că este imposibil să se decidă asupra plății acestor salarii ținând seama de faptul că reclamantul nu a putut munci din cauza detenției sale. În cep privește vânzarea apartamentului și a mașinii, Guvernul susține că nu există o legătură de cauzalitate între încălcările constatate și prejudiciul pretins.

În ce privește daunele morale reclamate pentru decesul părinților săi, Guvernul susține că nu există o legătură de cauzalitate cu încălcările constatate. Guvernul apreciază ca « excesivă » suma solicitată de reclamant și face trimitere la cauzele similare, în care curtea a alocat 3 000 EUR (*Ilișescu și Chiforec împotriva ROMÂNIEI*, nr. 77364/01, § 48, 1 decembrie 2005, și *Nitu împotriva ROMÂNIEI* (dec.), nr. 0806/01, 12 octombrie 2004) sau 15 000 franci francezi (*Constantinescu*, sus citat, § 82). Cu titlu subsidiar, Guvernul apreciază că constatarea unei încălcări ar reprezenta în sine o satisfacție echitabilă.

69. Curtea subliniază că unica bază spre a se reține acordarea unei satisfacții echitabile, rezidă în speță în faptul că reclamantul nu a beneficiat de un proces echitabil în fața Curții supreme de justiție. Curtea nu ar putea desigur specula asupra posibilului rezultat al procesului în caz contrar, dar nu apreciază ca lipsit de rațiune să considere că cel interesat a suferit o pierdere a unei șanse reale în procesul menționat (*Pelissier și Sassi împotriva Franței* [GC], nr. 25444/94, § 80, CEDO 1999-II).

70. Ca urmare, statuând în echitate, așa cum o cere articolul 41, Curtea alocă solicitantului suma de e 3 000 EUR.

B. Costuri și cheltuieli de judecată

71. Reclamantul nu cere rambursarea costurilor și cheltuielilor de judecată avute în fața jurisdicțiilor interne și a Curții.

72. În absența cererii reclamantului, Curtea decide să nu îi aloce nicio sumă pentru acest punct.

C. Dobânzi moratorii

73. Curtea judecă adecvat să își întemeieze rata dobânzilor moratorii pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal al Băncii Centrale Europene majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Afirmă* că a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție ;
2. *Afirmă* că a avut loc o încălcare a articolului 6 § 3 d) din Convenție ;
3. *Afirmă*
 - a) Că Statul acuzat trebuie să achite reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea va fi devenit definitivă conform articolului 44 § 2 din Convenție, 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru daune morale, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, sumă ce trebuie transformată în lei românești la rata aplicabilă la data plății;
 - b) că de la data expirării termenului menționat și până la plata ei, această sumă se va majora cu o dobândă simplă cu rata egală cu cea a facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană aplicabile pe durata acestei perioade, majorată cu trei puncte procentuale;
4. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru rest.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la 8 martie 2007 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din regulament.

Stanley NAISMITH

Grefier adjunt

Boštjan M. ZUPANČIČ

Președinte